

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Ústav zdraví dětí a mládeže

Radovan Pock

Dating Violence - součást řetězce domácího násilí

Dating violence – a part domestic violence

Diplomová práce

Praha, červen 2006

Autor práce: Radovan Pock

Studijní program: všeobecné lékařství

Vedoucí práce: **MUDr. Eva Vaníčková, CSc.**

Pracoviště vedoucího práce: **Ústav zdraví dětí a mládeže – 3.LF**

Datum a rok obhajoby: 27.6.2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.

V Praze dne 19. června 2006

Radovan Pock

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval paní MUDr. Evě Vaníčkové, CSc. za to, že mě před dvěma lety v rámci studentské vědecké aktivity k problematice dating violence přivedla a umožnila mi se touto problematikou i dále zabývat. Dále děkuji všem, kteří přispěli ke vzniku této práce.

OBSAH

1. Úvod.....	7
2. Dating violence.....	9
2.1. Co je dating violence.....	9
2.2. Charakteristika vztahu.....	10
2.3. Násilí.....	11
2.3.1. Násilí fyzické.....	11
2.3.2. Násilí sexuální.....	11
2.3.3. Násilí psychické.....	11
2.4. Rizikové faktory dating violence.....	13
2.4.1. Osobní zkušenost se zneužíváním.....	13
2.4.2. Sebevědomí a postoje.....	13
2.4.3. Výchova.....	14
2.4.4. Alkohol, návykové látky.....	14
2.4.5. Vážnost vztahu.....	15
2.4.6. Vliv vrstevníků.....	15
2.4.7. Pornografie.....	15
2.5. Následky dating violence.....	17
2.6. Dating violence a domácí násilí.....	19
2.6.1. Domácí násilí.....	19
2.6.2. Podobnosti dating violence a domácího násilí.....	21
2.7. Možnosti prevence.....	22
3. Dating violence v české společnosti.....	23
3.1. Cíle a hypotézy.....	23
3.2. Charakteristika souboru.....	24
3.3. Metodika.....	25
3.4. Výskyt dating violence v České republice.....	26
3.5. Výskyt domácího násilí a dating violence.....	28

3.6.	Výskyt fyzického násilí v mladých párech.....	29
3.7.	Důvěra mezi partnery.....	30
3.8.	Zvýšená konzumace alkoholu.....	31
4.	Diskuze.....	32
5.	Závěr.....	35
6.	Souhrn.....	36
7.	Summary.....	37
8.	Seznam použité literatury.....	38
9.	Přílohy.....	39
	A. Dotazník – dating violence	
	B. Grafické znázornění výskytu dating violence v ČR	

1. Úvod

V poslední době se stále častěji setkáváme s problematikou domácího násilí. Tento jev je v lidském soužití zakořeněn pravděpodobně od nepaměti, ale až zvýšený zájem odborné i laické společnosti v posledních letech, odhaluje jeho až překvapující četnost. Díky tomuto trendu se informace o existenci domácího násilí postupně dostávají hlouběji do povědomí české společnosti. Ačkoliv je jistě zapotřebí v této započaté kampani pokračovat, je úspěchem, že pojem domácí násilí není již pro většinu lidí pojem neznámý a že občané České republiky začínají být obeznámeni s jeho základními rysy a projevy.

Domácí násilí jako takové má řadu podob, je možné jej popisovat pomocí mnoha kritérií, jeho nejčastějším projevem je ale násilí mezi partnery. Výzkum v této oblasti není především ve vyspělých státech žádnou novinkou. Hlavně díky tomu už také dokážeme tento fenomén popsat a hledat způsoby, jak s ním pokud možno co nejefektivněji bojovat.

V posledních letech se v zahraniční literatuře vyskytuje jiný fenomén. Jedná se o násilí mezi mladými partnery, kteří nejsou oddáni a ani spolu dosud nesdílí společnou domácnost. Tento jev popisuje anglický termín dating violence.

Dating violence podobně jako domácí násilí se může projevovat mnoha způsoby od psychického nátlaku a utiskování, přes sexuální zneužívání až po těžké ublížení na zdraví.

Průkopníky ve zkoumání této problematiky jsou Kanadáné a Američané. V těchto zemích nejen že již proběhlo několik studií na toto téma, ale na jejich základě byly započaty informační kampaně a preventivní programy jako boj proti tomuto jevu. Studie nejsou jednotné v četnosti výskytu dating violence mezi mladými Kanadany a Američany. Výsledky ukazují, že s jednou z forem dating violence se setkala 15-45% dotázaných.⁵

Ačkoliv jsou určité odlišnosti mezi dating violence a domácím násilím, je nápadné kolik mají tyto dva jevy, vyskytující se každý ve zcela odlišné věkové i sociální kategorii, společného. Jak dating violence tak domácí násilí se projevuje fyzickým, sexuálním, nebo psychickým zneužíváním jedním z partnerů. Pro oba jevy je typická

tabuizace problému, izolace oběti a progresse násilí. Charakteristické je i střídání období, kdy dochází k násilnostem a období, kdy se agresor omlouvá a slibuje nápravu. Otázkou zůstává rozdílnost motivace oběti setrvání ve vztahu. Zatímco oběti domácího násilí často vysvětlují svoje setrvání ve svazku zachováním integrity rodiny a ekonomickou závislostí na partnerovi, oběti dating violence žádné podobné závazky vůči partnerovi nemají.

Vhledem k tomu, že násilnické chování ve vztahu je chybně naučená role a nezvládnutí partnerského života, je pravděpodobné, že jedním z kořenů dating violence může být výskyt domácího násilí v rodině agresora, nebo oběti.

Ve své práci bych se rád zabýval četností výskytu dating violence v České republice a jeho možným vztahem k domácímu násilí. V první části se zaměřím na obecnou úroveň problematiky dating violence a domácího násilí, definice, charakteristické rysy, podobnost obou jevů a jejich rozdíly. V druhé části předkládám kvantitativní výzkum problematiky dating violence v České republice.

2. Dating violence

2.1. Co je dating violence

Pod pojmem dating violence rozumíme násilí nebo zneužívání, které se vyskytuje mezi partnery v intimním, nemanželském vztahu. Ačkoliv se s násilím setkáváme u párů kterékoliv věkové kategorie, je problematika dating violence zaměřená především na adolescenty a mladé dospělé. Je důležité si uvědomit, že hovoříme o věku, kdy se lidská osobnost dotváří, překotně se rozvíjí, formuje své názory a postoje. Je jistě rozdíl v chování ve vztahu 13ti letého a 25ti letého, dívky a chlapce. Odsud pramení veliká šíře projevů a bohužel také pravděpodobných následků dating violence.

Násilí mezi mladými se může vyskytnout bez ohledu na etnikum, náboženství, sexuální orientaci, socioekonomický statut.⁵ Na dating violence nemá vliv ani délka vztahu. Vyskytnout se může při prvních schůzkách, stejně jako v jeho průběhu vztahu, nebo dokonce i po jeho skončení.

Agresivní chování se může objevit jednorázově, jako například v případě znásilnění, ojedinělého fyzického útoku, nebo opakovaným násilnickým chování agresora. V tomto případě se útoky stávají pravidelnými, často jich přibývá a stupňuje se i jejich intenzita. Agresor zpravidla využívá nejrůznější metody, pomocí nichž vyjadřuje svoji sílu a nadvládu. Fyzické, sexuální nebo psychické útoky může páchat agresor sám, nebo i za pomoci dalších lidí. Některé z projevů dating violence silně zasahují do základních práv a svobod jedince, některé jsou přímo kriminálními činy.

2.2. Charakteristika vztahu

Pro potřeby studií zabývajících se problematikou dating violence je poměr mezi partnery definován jako dvoustranný vztah postavený na pravidelném setkávání za účelem sociální interakce a trávení času společnými aktivitami. Vztah je dle této definice prokazuje určitou více či méně vyjádřenou kontinuitu až do doby, kdy jeden z partnerů vztah ukončí, nebo soužití nabyde vyšší formy (např.: společné bydlení, zasnoubení, sňatek).

Vnější projevy takového partnerství ve společnosti se výrazně liší podle osobnostních rysů partnerů, etnických a socioekonomických odlišností, historického a kulturního kontextu. Navzdory těmto rozdílům jsou určité charakteristiky společné pro všechny citové vztahy. Příkladem může být vynakládání času, energie a prožitek citových emocí mezi partnery. Proto by klasické vzorce chování mileneckých párů měly být uplatňovány a očekávány bez ohledu na okolnosti vzniku vztahu. Nezáleží na tom, zda se partneři seznámí náhodně, za pomoci rodičů, přátel, novinového inzerátu či internetu nebo zda vznik vztahu inicioval jen jeden z partnerů.

S přihlédnutím k některým národnostním rozdílům lze na všechny tyto typy vztahů (ať už je budeme označovat jakkoliv) aplikovat principy teorie změny stejně tak jako teorie konfliktů.⁸

2.3. Násilí

2.3.1. Fyzické

Fyzické násilí páchané v mladých párech se může projevovat jako: strkání, fackování, bití, kopání, škrčení, popálení, tahání za vlasy, použití zbraně nebo vyhrožování zbraní, věznění.⁵ Útoky podobného druhu nezpůsobují jenom újmy fyzického rázu, ale zanechávají hluboká psychická traumata, která jsou ve svých důsledcích mnohdy závažnější, než samotné rány. Častěji jsou pachateli fyzického násilí mladí muži, kteří si tímto způsobem vynucují dominantní pozici ve vztahu. Zpravidla se jedná o jedince nevyzrálé a sebou nejisté. Oproti tomu ženy uchylující se k použití fyzického násilí tak činí v sebeobraně, byť i nepřiměřené, nebo z pocitu ohrožení partnerem. Výjimkou není ale ani partnerčina potřeba se partnerovi pomstít. V déle trvajícím teroru žijí mnohem častěji ženy. Muži, vzhledem k přirozené fyzické převaze, zpravidla pocit ohrožení ze strany partnerek nemívají, to ale nevylučuje útoky ze strany žen.

2.3.2. Sexuální

Za sexuálně laděné útoky je považováno: osahávání druhého proti jeho vůli, nátlak a nucení k nechtěnému pohlavnímu styku, znásilnění a pokus o něj, pohlavní styk s osobou, která je pod vlivem alkoholu, psychotropních látek, nebo s jinak změněným vnímáním.⁵ Sexuálně laděné útoky bývají nejčastěji namířeny vůči mladým ženám. Jakákoliv sexuální agrese je silným zásahem do psychiky oběti, což může velmi ovlivnit emocionální vnímání poškozeného jedince. Následky se odvíjejí od toho, zda podobné útoky doprovází fyzické násilí.

2.3.3. Psychické

Emoční a psychické zneužívání může mít, stejně jako zneužívání fyzické a sexuální, mnoho podob i následků. Míra následků závisí na četnosti, druhu a především možném stupňování psychického nátlaku. Psychické zneužívání zahrnuje mimo jiné

tato chování: urážení, nadávání partnerovi, jeho ponižování, vyhrožování, emocionální vydírání, udržování ve strachu, ničení jeho majetku, izolace od přátel a rodiny, iracionální přivlastňování si druhého a extrémní žárlivost.⁵ Psychický teror vychází z potřeby jednoho z partnerů kontrolovat a ovládat chování a jednání toho druhého. Trvalým ponižováním a urážkami agresor snižuje sebevědomí oběti, čímž v ní vyvolá pocit nemožnosti vlastního osamostatnění. Oběť se stává na partnerovi závislá a není schopna sama z tohoto nevyrovnaného svazku vystoupit. Tato touha ovládat partnera bývá vyvolávána nejistotou samotného agresora. Emoční a psychické zneužívání, na rozdíl od výše uvedených, není bližší jednomu či druhému pohlaví, je silnou zbraní jak pro ženy, tak pro muže. Protože oběti psychického teroru neutrpí žádnou zřejmou fyzickou újmu, má společnost tendenci tyto projevy ponižování a ubližování bagatelizovat. Až v posledních letech vznikají centra, na která se mohou oběti ve své izolaci obrátit. Nutno říci, že tato centra stejně jako informační kampaně vznikají doposud převážně ve Spojených státech Amerických, v Kanadě a ojediněle v některých státech západní Evropy.

2.4. Rizikové faktory

Zdá se, že existují některé faktory, které výrazně zvyšují riziko vzniku dating violence. Některé z nich jsou: osobní zkušenost se zneužíváním v dětství, míra vlastního sebevědomí, náhledu na sebe, zkušenosti se vztahy a zvládání partnerské role, užívání alkoholu a psychotropních látek, seriózní přístup ke vztahu, vliv okolí a pornografie.

2.4.1. Osobní zkušenost

Jedinci, kteří byli v dětství zneužíváni (včetně zneužívání mezi sourozenci) mají výrazně vyšší riziko, že v jejich vztahu dojde k dating violence.⁵ Dříve zneužívání se mohou dostat v partnerství jak do role agresora, tak do role oběti. Příčinou obou těchto jevů je vnitřní strach ze ztráty partnera, člověka, který jim dává domnělou jistotu a ochranu.

2.4.2. Sebevědomí a postoje

Sebevědomí a názory na určité vzorce chování hrají důležitou roli v posuzování různých situací i v posuzování druhých. Je-li tento systém u jedince nastaven nesprávně, může mu připadat naprosto přirozené i takové chování jako je ponižování druhých, ubližování, nadvláda a pod. Poměrně často se setkáváme s případy mužů, vnitřně věřících v patriarchální uspořádání společnosti. Je velmi sebejistý a sebestředný. Takový muž je přesvědčen, že on je ten, který rozhoduje o tom zda jeho partnerka půjde někam s přáteli, kdy bude pracovat doma, že má právo ukázat jednou za čas, kdo je pánem, že má právo mít sex se svojí partnerkou kdykoliv se mu zachce, dokonce i proti její vůli. Pachatel si kolikrát neuvědomuje špatnost svého počínání a nenajde-li oběť dosti sil na ukončení vztahu, nebo alespoň pokusu o nápravu za pomoci odborníků, nemusí si okolí ani ničeho všimnout. Na druhou stranu i sebevědomí nízké může vyvolávat v jedinci pocit, potřeby dokázat sám okolí, že není tak slabý, jak na sebe sám nahlíží. I v tomto případě se porucha osobnosti může projevit despotií a ponižováním druhého. Podobně nesprávné může být vnímání některých sexuálních násilných činů. Například některý jedinec může věřit, že je

přípustné přimět k sexu někoho kdo stopuje, je znám jako koketa, opíjí se, jde k agresorovi domu, flirtuje, sexuálně provokuje, nechal se pozvat atd.⁷

2.4.3. Výchova

Veškeré preventivní programy zaměřené na problematiku dating violence probíhající ve světě jsou založeny na předpokladu, že nedostatečné znalosti a schopnosti komunikace, neschopnost řešení problémů, zvládnání emocí a zdravý vztah jsou také jedním z významných faktorů hrající roli ve výskytu násilí mezi mladými. Důležitou roli hrají také negativní vzory v podobě rodičů i okolí. Adolescenti prožívají období života, ve kterém si hledají role a návyky, které budou posléze uplatňovat v celém svém životě. Vztahy jsou pro ně jistým druhem zkoušky, jak budou zvládat vážnější partnerství v dalším životě. To, jakým způsobem se s tímto testem vypořádají, odráží stupeň připravenosti a především informovanosti o partnerském soužití a možnostech řešení problémů.³ Břímě odpovědnosti za správnou výchovu v oblasti partnerství i sexuálního života by měla ležet na rodičích, nicméně neopominutelnou a v dnešní uspěchané době čím dál důležitější úlohu přebírá také škola.

2.4.4. Alkohol, návykové látky

Kanadský národní výzkum, zabývající se problematikou zneužívání vysokoškolských a středoškolských studentek, prokázal častý současný výskyt zneužívání a požívání alkoholu těmito studentkami. Čím více a čím častěji partner a partnerka spolu požívají alkohol, tím se zvyšuje riziko toho, že se stanou pachatelem, nebo obětí násilí. Čím častěji pije muž ve společnosti své partnerky, tím větší je šance, že se z něho stane pachatel dating violence. Čím častěji pije žena ve společnosti partnera, tím roste riziko, že bude zneužívána.⁵ Velmi úzký vztah mezi požíváním alkoholu a psychotropních látek a násilím ve vztahu byl prokázán u dvojic časných adolescentů.⁵

2.4.5. Vážnost vztahu

Kanadský Národní Výzkum také prokázal, že čím více je vztah partnery považován za vážný, tím větší je riziko, že muž bude partnerku fyzicky a sexuálně zneužívat. Ačkoliv ještě nebyl proveden dostatek výzkumů na toto téma, je pravděpodobné, že tomu tak bude. Muži v trvalejším intimním svazku bývají více citově závislí na partnerce než muži prožívající pouze povrchní a náhodné vztahy. Muž se zneužíváním partnerky snaží navodit nebo udržovat její věrnost a závislost na něm.⁵ Dalším vysvětlením zneužívání ze strany muže může být určitá frustrace časných adolescentů prožívajících první, zato však delší vztah. Muž se cítí například v porovnání s vrstevníky nezkušený, zároveň ale nechce, nebo ze strachu nemůže partnerku opustit. Ta se potom stává symbolickou pachatelkou mužova rozpoložení a on ji pak za to trestá.

2.4.6. Vliv vrstevníků

Spojitosť mezi agresivitou ve vztahu a vlivem vrstevníků byla u mladých mužů prokázána. Například bylo zjištěno, že američtí chlapci navštěvující odpolední kroužky zřizované při středních školách častěji používali nátlakové metody vynucující sex se svými partnerkami.³ Pro chlapce hraje velmi zásadní roli to, v jakém světle ho vidí vrstevníci. Často se nechají ovlivňovat a přejímají jak cizí názory, tak vzorce chování. Má-li chlapec ve svém okolí někoho koho uznává a který ho přivede k myšlence povyšování se nad partnerku a k jejímu zneužívání, je zde vysoké riziko, že se tak ke své partnerce bude skutečně chovat.⁵

2.4.7. Pornografie

Pornografický průmysl, stejně jako většina médií, mají tendenci normalizovat a tím de fakto podporovat, násilí a postoje k němu. Tím mohou vytvořit mylný obraz chování ve vztahu a sexuálního chování. Kanadský národní výzkum například prokázal souvislost mezi zneužíváním vysokoškolských a středoškolských studentek a pravidelným sledováním pornografie jejich partnery.⁵ Mladí lidé si tak můžou vytvořit

mylné očekávání a představy o vztahu a sexualitě. Můžou si nátlakovými prostředky vytvářet nereálný svět, jehož vzor jim poskytují média.

2.5. Následky dating violence

Dating violence může mít stejně tak bezprostřední následky jako dlouhodobé. Trpět jimi nemusí jenom samotná oběť páchaného násilí, ale i pachatel a jejich rodiny. Projevy násilí mohou být fyzického, psychického nebo sexuálního rázu a následky si oběť může nést po zbytek života. Dating violence snižuje nebo až maže sebevědomí u oběti, důvěru k okolí, pocit bezpečí; často znesnadňuje další začlenění do společnosti a následný partnerský život. Může ale také dojít k násilnému poškození zdraví, přenosu pohlavní nemoci nebo dokonce ke smrti. Mezi oběťmi dating violence také dochází k vyššímu počtu sebevražd a pokusům o ně. Ti kteří prožili dating violence mají výrazně vyšší riziko, že ho zažijí i v dalším vztahu.

Výzkumy ukazují, že dating violence postihuje muže a ženy různě. Pro mladé ženy, které byly fyzicky nebo sexuálně zneužívány v průběhu předmanželského vztahu, je typické zvýšené riziko zneužívání alkoholu a návykových látek, neschopnost klontroly váhy, promiskuita, nechtěná těhotenství a suicidální pokusy.⁷ Zdá se, že ženy, které byly zneužívány svými partnery trpí následnými psychickými a emočními poruchami více, než zneužívání muži. Ženy se pravděpodobně stávají oběťmi dating violence častěji než muži; zažívají vážnější následky tohoto násilí včetně poranění, psychických traumat, děsů, anxiety (Makepeace, 1998). Adolescentní ženy jsou-li bity nebo nuceny k pohlavnímu styku, většinou reagují pláčem, vrácením ran, útekem, ale také podvolením se a poslechnutím partnera. Adolescentní muži, ačkoliv se jim násilí nevyhýbá, na něj reagují většinou pohrdáním a smíchem.⁷

Je pravděpodobné, že následky do dalšího života si nenesou jenom oběť, ale i pachatel. Agresoři se vystavují riziku ztráty současného vztahu, zahanbení, izolace, společenského znemožnění a někdy i obviňování sama sebe. Ani navázání nového vztahu pro ně není jednoduché. V některých případech jim hrozí trest, uvěznění nebo alespoň záznam v trestním rejstříku.

Ani rodiny postižených nezůstávají následkům dating violence ušetřeny. Mnoho z negativních dopadů na oběti násilí (jako například psychické problémy, užívání alkoholu a psychotropních látek) se přímo promítá do života a běhu rodiny. Rodiny postižených jsou ovlivňovány ale již dříve, v době, kdy k násilnostem teprve dochází. Vzhledem k psychickému stresu, který oběť dating violence prožívá, dochází

k opakovaným rozepřím s rodiči a sourozenci. To má za následek další izolaci oběti a tím i prohlubující se závislost na tyranizujícím partnerovi.

2.6. Dating violence a domácí násilí

2.6.1. Domácí násilí

Domácí násilí, termín vychází z anglického termínu "domestic violence", je pokládáno za zvláštní, samostatný a komplikovaný fenomén. Zahrnuje v sobě všechny projevy fyzického, sexuálního nebo psychického násilí. Domácí násilí je obvykle definováno jako jakákoli forma fyzického, sexuálního nebo psychologického násilí, která staví v nebezpečí bezpečnost či blaho členů rodiny a/nebo použití fyzické nebo emocionální síly anebo výhrůžek fyzickým násilím, včetně sexuálního násilí, v rámci rodiny nebo domácnosti. Může mít různé podoby: zneužívání, týrání, zanedbávání dětí, incest, násilí na partnerovi, trýznění seniorů či postižených členů domácnosti apod.⁶

Domácí násilí se, podobně jako dating violence, objevuje v různých formách: fyzické násilí (kopání, škrábání, bodání, popálení, bití, fackování, škracení, rány pěstí, ohrožování zbraní...), sexuální násilí (znásilnění, sex. zneužití, nucení k sexu nebo nechtěným sexuálním praktikám), psychické týrání (citové vydírání, slovní narážky, výhrůžky, zákazy, terorizování, znevažování a podceňování druhé osoby, zesměšňování na veřejnosti, obviňování...), sociální násilí (bránění styku s rodinou, přáteli, zamykání v bytě, nemožnost telefonování), ekonomické násilí (nemožnost disponovat s finančními prostředky, kontrola finančního příjmu, neposkytování příspěvků na vedení domácnosti, zákaz chzení do práce...)¹⁰

Typické znaky domácího násilí: odehrává se v soukromí, opakovaný a postupný nárůst násilných incidentů (nabývá na intenzitě), postupně se vytrácí motivy činů, často přihlížejí děti, oběť vyhledává pomoc, až když jí jde o život, týrání trvá roky (průměrná doba se odhaduje až na 6 let), specifčnost příčin a kořenů domácího násilí (domácí agresor není kriminálník a sám se za něho nepokládá, nemá pocit, že by páchal velké nepravosti).¹⁰

Násilí uvnitř rodin je časté a týká se všech druhů rodinných vztahů. Při domácím násilí mohou být všichni členové domácnosti oběťmi, stejně tak ale i pachateli. Domácí násilí poškozují děti na celý život.⁶

Výzkumy 90. let shodně ukazují, že většinovými oběťmi domácího násilí (v celém světě) jsou ženy v postavení manželky, družky nebo přítelkyně; ty tvoří 92-98% z celkového počtu obětí. Počet mužských a jiných obětí (senioři, děti, členové rodiny s postižením) se pohybuje mezi 2-5%. Některé studie konce 90. let ale ukazují, že domácí násilí není jen výlučně jednosměrnou záležitostí, kde role pachatele a oběti jsou předem jasně rozděleny na základě pohlaví zúčastněných stran. Přesto však v místech zaměřených na poskytování pomoci obětem domácího násilí jasně převažují ženy.²

Neexistuje žádný typický pachatel domácího násilí ani žádná typická oběť domácího násilí. Násilníci i oběti pocházejí z jakéhokoli sociálního, rasového, etnického i ekonomického prostředí.

Užíváním alkoholu či drog nelze násilí v rodině omlouvat. V požití alkoholu před násilným činem lze vidět spíše katalyzátor násilí (nebo následnou výmluvu) než jeho příčinu. Alkoholismus a drogová závislost a domácí násilí (týrání) jsou dva odlišné problémy.

Mezi časté následky domácího násilí patří zlomeniny, potraty, trvalé poškození zdraví, někdy i smrt příp. sebevražda. Provokace ze strany oběti, ať již skutečná nebo smyšlená, není a nemůže být omluvou násilí.

Týrané ženy (resp. oběti domácího násilí) si v násilí a ponižování, kterému jsou vystaveny, nelibují, často však mají pocit, že je musí přetrpět, že nemají jinou možnost. Odejít z takového rodinného prostředí skutečně není jednoduché a především není kam odejít, některé ženy se za situaci doma stydí, bojí se nepochopení, samoty, že neuziví své děti; jsou závislé na partnerovi. Násilník navíc často svou oběť tyranizuje i poté, co se jej pokusí opustit.

Domácí násilí je často tím nejskrývanějším rodinným tajemstvím. Některé ženy nikdy o násilí neřekly ani svým nejbližším, násilník se často na veřejnosti projevuje velmi mile a sympaticky.¹⁰

2.6.2. Podobnosti dating violence a domácího násilí

Všimněme si nyní některých podobností mezi násilím mezi mladými páry – dating violence a domácím násilím, které vyplývají z výše uvedeného textu. Dating violence, podobně jako domácí násilí, stejně postihuje lidi všech socioekonomických vrstev, všech ras, etnik, bez rozdílu vyznání. Obě se vyskytují jak u heterosexuálních párů, tak u dvojic gayů a lesbiček. Jak pro dating violence, tak pro domácí násilí, je typické opakování určitých vzorců chování, jejichž intenzita a četnost postupem doby stoupá. Kritická období útoků a agrese jsou u obou střídány typickými omluvami a slibováním nápravy. Pro dating violence i pro domácí násilí platí, že ve chvíli, kdy se oběť pokouší nezdravý vztah ukončit, násilí eskaluje.

Rozdíl mezi dating violence a domácím násilím je především v absenci rodinných závazků u mladých předmanželských párů. Řada žen, obětí domácího násilí, odůvodňuje fakt, že ve vztahu s agresorem setrvává zpravidla svou ekonomickou závislostí, snahou zachovat rodinu kvůli dětem či z důvodu problematického dělení společného majetku. Žádné z těchto odůvodnění však v případě dating violence nemůže být použito, protože jde o vztah, kdy jsou na sobě partneři z těchto hledisek dosud nezávislí. Díky tomu ale narůstají nejasnosti, proč dospívající takový vztah mají a proč se vůbec ke svému partnerovi takto chovají.

2.7. Možnosti prevence

Programy zabývající se problematikou dating violence se začaly oběhovat v Kanadě a Spojených státech na začátku osmdesátých let. Tyto programy se zabývaly pomocí, edukací a podporou pro oběti násilí na jedné straně a krizovou intervencí na straně druhé. Až postupem času vznikly také skutečné preventivní programy, které jsou založeny na informování a na vedení ke vztahům prostých násilí. Období prvních vztahů se shoduje s obdobím, kdy se lidský jedinec osamostatňuje a utváří. Rodiče přestávají být pro dospívající vzorem a na jejich místo se posouvají vrstevníci. Adolescenti přestávají být emocionálně řízení rodiči a prosazují si svoji citovou svobodu. A právě to je doba, kdy mohou vznikat nesprávné vzorce chování ve vztahu, které se mohou projevit po celý zbytek života. Proto jsou preventivní programy určeny právě této věkové skupině, respektive mladším.³ Klasické preventivní programy jsou zaměřeny na žáky základních škol. Jejich náplní bývá nejčastěji poskytování informací o zdravých vztazích, o násilí a projevech síly ve vztazích, o některých odlišnostech v chování muže a ženy, jejich rolích a stereotypch ve vztahu, o násilí a jeho znacích, o vlivu médií na psychiku a chování člověka, atd. Děje se tak pomocí seminářů, her, nácvikem rolí pomocí divadelních skečů a pod. Nutno říci, že podobné programy v České republice nejsou a vzhledem k nevelkému zájmu o problematiku dating violence ani v nejbližší době vznikat nebudou.

3. Dating violence v české společnosti

3.1. Cíle a hypotézy

Práce si klade za cíl zmapovat na vzorku populace výskyt dating violence v České republice. Násilí v mladých mileneckých párech bylo potvrzeno řadou studií po celém světě. Dominantní místo zaujímají studie provedené Kanadským národním výzkumem⁵ a americkou skupinou vědců kolem prof. M.A.Strausse⁸. Z těchto studií vyplývá prevalence dating violence 15-45% mezi mladými nemanželskými páry. Ačkoliv je zřejmá řada kulturních a národnostních rozdílů mezi Českou republikou a zmíněnými státy, není důvod se domnívat, že je česká společnost výskytu dating violence ušetřena. Předkládaný výzkum se tedy bude v první řadě zabývat kvantitativním průzkumem dating violence v mladých mileneckých párech v České republice. Předpokládám, že výskyt násilí mezi mladými se nebude výrazně lišit od výše uvedených výsledků zahraničních studií.

Další náplní průzkumu je kvantifikace výskytu dating violence ve vztahu k pohlaví respondentů. Vycházíme-li z předpokladu, že dating violence a domácí násilí jsou si v řadě ohledů podobné, je pravděpodobný vyšší počet obětí partnerského násilí mezi ženami.⁶

Podobnost domácího násilí a dating violence také nabízí předpoklad určitého vztahu mezi těmito jevy. Je otázkou jakou měrou ovlivňuje prostředí domácího násilí jedince v jejich budoucích partnerských vztazích. Je pravděpodobné, že mezi jinými následky domácího násilí si postižení jedinci odnáší i nesprávné vnímání partnerských rolí a tím i nesprávné chování v roli partnera. Předpokládám, že takový jedinec je ve vyšším riziku jak stát se pachatelem násilí, tak stát se obětí. Podobnou souvislost lze předpokládat i mezi násilím páchaným v mileneckých dvojicích a násilným chováním v budoucích rodinách agresorů. Práce se zabývá první ze jmenovaných

variant. Zjišťuje jak často vyskytovaly konflikty mezi rodiči se v rodinách jedinců, kteří jsou obětmi dating violence ve svém vztahu.

Dále se práce zabývá kvantifikací některých rizikových faktorů směřujících k dating violence a jejich potvrzení obětmi dating violence oproti nerizikové skupině. Jedná se o obavy z chování partnera, přímý fyzický útok ze strany partnera, obviňování partnerem z flirtu, pocit partnerovy nedůvěry, přehnaná partnerova žárlivost, snaha partnera o časté kontrolování, společná konzumace většího množství alkoholu partnery.

Na základě výše uvedeného bych rád stanovil výzkumné hypotézy:

- Mladí partneři v České republice zažívají ve svých vztazích násilí. Výskyt dating violence se pravděpodobně podobá výskytu vyplývajícímu z některých západních studií.
- Obětmi dating violence se stávají častěji ženy než muži.
- Existuje vztah mezi výskytem domácího násilí v rodinách jedinců, kteří se setkávají s dating violence ve svých vztazích.

3.2. Charakteristika souboru

Jako vzorec populace byli vybráni studenti středních a vysokých škol od 17 do 29 let. Jedinými stanovenými podmínkami byla zkušenost s déletrvajícím vztahem a fakt, že respondent se svým partnerem nesdílí společnou domácnost. Vzhledem k nemožnosti posoudit závažnost a význam vztahu pro jedince na základě délky vztahu, nebyla minimální délka vztahu definována. Pravděpodobnost výskytu dating violence se s rostoucí délkou partnerství nezvyšuje (viz. kapitola 2.2).

3.3. Metodika

Pro výzkum byly použity dotazníky (viz příloha A), obsahující základní informace o respondentovi (věk, pohlaví, potvrzení zkušenosti s partnerstvím) a 25 vybraných výroků týkajících se možných projevů násilí a jevů s dating violence spojených. Každý z výroků měl respondent tak, aby jeho postoj a zkušenost s výrokem co nejvíce odpovídal realitě. Svůj názor na daný výrok vyjadřoval respondent podle pětistupňové škály od 1 do 5, kde 1 znamená absolutní negaci výroku, 2 pravděpodobnou negaci, 3 neschopnost posouzení, 4 pravděpodobný souhlas a 5 souhlas s výrokem (viz tabulka 3.1.1.).

ANO	spíše ANO	nejsem si jist	spíše NE	NE
5	4	3	2	1

Součet hodnot jednotlivých odpovědí udává skóre, na jehož základě se přiřazuje míra rizika výskytu Dating violence. Respondenty, kteří dosáhli 50 bodů a méně, hodnotím jako skupinu, u níž je výskyt Dating violence nepravděpodobný. Ti jejichž součet představuje hodnoty 51 až 69 hodnotím jako skupinu se zvýšeným rizikem výskytu a ti, jejichž skóre přesáhlo 70 bodů jako skupinu s vysokou pravděpodobností výskytu dating violence (viz tabulka 3.1.2.).

výskyt DV není pravděpodobný	< 50 bodů
zvýšené riziko výskytu DV	50 – 69 bodů
výskyt DV je velmi pravděpodobný	> 70 bodů

3.4. Výskyt dating violence v České Republice

Do průzkumu se zapojilo 232 respondentů, 160 z nich představovalo ženy, 72 muže. 8 nesplňovalo podmínku zkušenosti s déletrvajícím vztahem (viz tabulka 3.1.3.).

počet respondentů	232	
muži	72	31%
ženy	160	69%

74% dotázaných nesplňovalo kritéria dating violence a představovalo skupinu u níž není výskyt pravděpodobný. 15,5% vykazuje zvýšené riziko výskytu dating violence a u 7% respondentů je výskyt násilí velmi pravděpodobný (viz tabulka 2.1.4.).

výskyt DV není pravděpodobný	172	74%
zvýšené riziko výskytu DV	36	15,5%
výskyt DV je velmi pravděpodobný	16	7%
bez zkušenosti se vztahy	8	3,5%

Ptáme-li se na výskyt násilí u mladých nemanželských dvojic ve vztahu k pohlaví, výsledky jsou následující: pouze 50% mužů představuje nerizikovou skupinu v mužské populaci, 33,3% je výskytem dating violence ohroženo a u 16,7 % mužských respondentů je výskyt velmi pravděpodobný (viz tabulka 3.1.5.). V ženské populaci je situace poněkud odlišná. 90% žen nevykazuje žádné riziko výskytu dating violence v jejich vztazích. 5% dotázaných

představuje rizikovou skupinu a 5% žen jsou pravděpodobnými oběťmi násilí (viz tabulka 3.1.6.).

výskyt DV není pravděpodobný	36	50%
zvýšené riziko výskytu DV	24	33,3%
výskyt DV je velmi pravděpodobný	12	16,7%

výskyt DV není pravděpodobný	144	90%
zvýšené riziko výskytu DV	8	5%
výskyt DV je velmi pravděpodobný	8	5%

U věkové kategorie do 20 let získáváme překvapivé výsledky. 100% respondentů v této věkové kategorii vykazuje zvýšené riziko výskytu násilí v jejich vztazích. Jelikož se průzkum nezaměřoval přímo na tuto věkovou kategorii a počet dotázaných byl nižší, než u ostatních, nedoporučuji toto číslo brát jako absolutní. Jistě by ale bylo zajímavé se dále právě touto věkovou kategorií zabývat.

3.5. Výskyt domácího násilí a dating violence v ČR

K pravdivosti výroku: „U mých rodičů dochází, či docházelo v minulosti k častým hádkám.“ Se přiklání 27% dotázaných. Výrok ohodnotilo pozitivně 39% mužů a 22,5% dotázaných žen (tabulka 3.2.1.). Zároveň s tímto výrokiem souhlasilo 50% respondentů, kteří splňují kriteria dating violence.

Tab 3.2.1. hodnocení výroku č. 19.

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	10%	17%	5%	27%	41%
muži	0%	39%			
ženy	15%	7,5%			

Druhým výrokiem dotazujícím se přímo na výskyt domácího násilí v rodině respondenta je: „Jeden z mých rodičů toho druhého někdy ponižuje, nebo dokonce fyzicky napadá. Případně k tomu došlo alespoň jednou v minulosti.“ Toto by o své rodině řeklo 12% dotázaných, 6% mužů, 15% žen (tabulka 3.2.2.). Kladnou odpověď na tento výrok nacházíme u 25% respondentů u nichž je výskyt dating violence velmi pravděpodobný.

Tab 3.2.2. hodnocení výroku č. 20.

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	7%	5%	5%	17%	66%
muži	6%	0%			
ženy	7,5%	7,5%			

3.6. Výskyt fyzického násilí v mladých párech

Pozitivní zkušenost se strachem ze svého partnera – výrok: „Už se mi stalo, že jsem se své/ho partnera/ky bál/a.“ – již někdy pocítilo 14% dotázaných. Častěji se svých partnerů obávají ženy (15%), než muži (12%) (tabulka 3.3.1.). Pozitivně se k tomuto výroku vyjadřovalo 75% respondentů splňujících kriteria dating violence.

Tab 3.3.1. hodnocení výroku č. 1

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	7%	7%	2,5%	12%	71,5%
muži	6%	6%			
ženy	7,5%	7,5%			

Přímý fyzický útok na svoji osobu partnerem zažilo 7% respondentů. Tento fakt vyplývá z výroku č. 10: „Partner/ka mě už alespoň jednou uhodil/a, strčil/a, kopl/a, nebo mi jinak fyzicky ublížil/a.“ V pozitivních odpovědích převažují muži (12%) nad ženami (5%) (tabulka 3.3.2.). Kladně se k tomuto výroku vyjádřilo 50% respondentů u nichž je výskyt dating violence velmi pravděpodobný.

Tab 3.3.2. hodnocení výroku č. 10

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	5%	2%	0%	7%	86%
muži	12%	0%			
ženy	2,5%	2,5%			

3.7. Důvěra mezi partnery

Pocit nedůvěry ze strany partnera potvrzuje 9% respondentů. Tento fakt vyplývá z výroku č. 8: „Partner/ka mi nedůvěřuje (tabulka 3.4.1.). Není rozdíl mezi nedůverou ze strany partnera či partnerky. Pozitivně odpovídá 50% dotázaných splňujících kriteria pro dating violence.

Tab 3.4.1. hodnocení výroku č. 8

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	2%	7%	13,5%	13,5%	65%

Nepřiměřené osočování z flirtu vyjadřuje výrok č. 9: „Partner/ka mě častěji obviňuje z flirtu. Pozitivní zkušenost s tímto jevem potvrzuje 10% dotázaných (tabulka 3.4.2.). Ani zde není rozdíl mezi zkušenostmi žen a mužů. Pozitivně se k tomuto výroku vyjádřilo 25% respondentů prožívajících násilí ve svém vztahu.

Tab 3.4.2. hodnocení výroku č. 9

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	2%	8%	14%	15%	61%

Nepřiměřenou žárlivost, kterou zmiňuje výrok č. 13: „Můj/moje partner/ka žárlí na mé přátele.“ Zažilo, nebo zažívá 11% dotázaných bez rozdílu zda se jedná o muže či ženy (tabulka 3.4.3.). Pozitivně odpovídá 75% mladých lidí prožívajících násilí ve svém vztahu.

Tab 3.4.3. hodnocení výroku č. 13

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	4%	7%	5%	32%	52%

Pocit, že je ve vztahu kontrolován má 14% respondentů bez rozdílu mezi muži a ženami. Tento fakt vyplývá z výroku č. 14: „Partner/ka se mě snaží kontrolovat. Vyžaduje abych mu/jí sděloval/a kde jsem a co dělám.“ (tabulka 3.4.4.). Pozitivní reakce na tento výrok se vyskytla u 25% zařazených do kategorie vysoká pravděpodobnost výskytu dating violence.

Tab 3.4.4. hodnocení výroku č. 14

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	3%	11%	6%	29%	51%

3.8. Zvýšená konzumace alkoholu

Konzumaci alkoholu jako rizikový faktor vzniku násilí mezi mladými dvojicemi potvrzuje výrok č. 18: „K našemu společnému večeru s partnerem/kou téměř vždy patří alkohol. Takovouto zkušenost uvádí 11% dotázaných (tabulka 3.5.1.). Není významný rozdíl v odpovědích žen a mužů. Pozitivně odpovědělo 25% respondentů, kteří mají zkušenost s dating violence ze svého vztahu.

Tab 3.5.1. hodnocení výroku č. 18

	ANO	Spíše ANO	Nejsem si jist	Spíše NE	NE
respondentů	3%	8%	2%	26%	61%

4. Diskuze

Z výsledků vyplývá výskyt dating violence mezi mladými Čechy. Potvrzení přítomnosti násilí není překvapivé, neboť není důvodu předpokládat zásadní rozdíly v chování mladých partnerů v České republice a v zahraničí. Co již ale určitým překvapením může být je fakt, že potvrzený výskyt dating violence u nás je přesvědčivě nižší, než ve státech kde podobné studie proběhly. Zatímco Kanadské a Americké studie⁵ naznačují výskyt nebo zkušenost s dating violence v 15-45% párech, podle této práce nacházíme zkušenost s násilím v 7% párů. 15% párů u nás vykazuje jisté riziko vzniku dating violence. Vzorek populace, na kterém byl test proveden je tvořen pražskými studenty středních a vysokých škol. Tento fakt může předurčovat tuto skupinu do určité socioekonomické kategorie a vzorek tedy není plně reprezentativním průřezem celé české společnosti.

Domnívám se, že tento rozdíl je dán určitými kulturními rozdíly zámořských států a Evropy. Mladí Američané a Kanadčané v této věkové kategorii mívají v průměru větší zkušenosti s partnerským životem. S vyšším počtem partnerů přichází přirozeně i zvýšené riziko zkušenosti s partnerovým násilnickým chováním ve vztahu.

Dalším důvodem vyššího výskytu dating violence v Kanadskoamerické společnosti je přesycení tamního mediálního trhu v porovnání s Evropskými zeměmi. Dostupnost stovek a stovek televizních programů je v Evropě samozřejmě díky satelitní technice obdobná jako v zámoří, nicméně televizní konzum nemá v Evropě stále ještě takovou tradici. Trendem v mediální kultuře je především šokovat, překvapit, přinést něco ještě více strhujícího, nežli konkurenční televizní stanice. To má za následek neustálý nárůst násilí na televizní obrazovce a tím jistou normalizaci násilí mezi lidmi.

Společnost, pro níž pasivní násilí představuje naprosto běžnou zábavu, je k zvýšenému násilí předurčena. Dating violence může být jedním z důsledků této tolerance násilí.

Jiným kanálem, než jsou televizní stanice a média jako taková, přinášejícím některé zkreslené představy o chování je internet. Přes veškeré praktické výhody které

internet přináší, má i stinnou stránku. Podobně jako televizní média stejně tak internet je sítí z velké části komerční a zábavnou, což jej předurčuje k podobným nešvarům jako televizní kultůru. Výrazným rysem internetu je jeho záplava pornografií. Pornografie jako taková často přináší naprosto zkreslený pohled na vztah mezi mužem a ženou a jejich sexuální život. Dostupnost internetu v Evropě dlouhou dobu zaostávala za dostupností v zámoří. Domnívám se proto, že i tento fakt může hrát svoji roli ve vyšším výskytu dating violence v tamní společnosti v porovnání s Evropou.

Trendem evropské společnosti je připodobňování životního stylu stylu americkému. Je zde proto určité riziko, že naše výsledky v krátké době mohou dosáhnout hodnot zjištěným ve Spojených státech a v Kanadě.

Ačkoliv jsem přepokládal vyšší počet obětí dating violence mezi ženami v porovnání s muži, výsledky hovoří opačně. Zatímco ženy jsou oběťmi partnerovi agrese v 5% případů, muži se oběťmi stávají v 16,7% vztahů. Nerizikovou skupinu tvoří 90% dotázaných žen, ale pouze 50% mužů. Domnívám se, že tato čísla může výrazně ovlivňovat neochota žen uvádět takto intimní informace, byť cestou anonymního dotazníku. Pro ženy bývají negativní události v partnerství tabu a kolikrát si faktický výskyt násilí ani sami nepřipouští. Dalším rozdílem mužů a žen, který může ovlivňovat výskyt dating violence, je prostý fakt rozdílné fyzické síly. Útok ze strany muže s sebou nese mnohdy ublížení na zdraví. Situace musí být z pohledu muže již značně vyhrocená, aby tuto svoji fyzickou převahu využil. Oproti tomu drobné šarvátky, při nichž partnerka sáhne k použití fyzického násilí pro muže zpravidla žádnou fyzickou újmu nepředstavují a jsou v některých párech na denním pořádku. Neznamená to ale, že je nelze považovat za projevy násilí. Nutno uvést nestejnost velikosti vzorku mužské a ženské populace. Nápadná rozdílnost výsledků může pramenit i z tohoto faktu.

Ukazuje se, že existuje určitý vztah mezi domácím násilím v rodinách respondentů a výskytem dating violence v jejich vztahu. Konflikty mezi rodiči přiznává 27% dotázaných. Výskyt psychického, nebo i fyzického ponižování mezi rodiči uvádí 13% respondentů. Oproti tomu si ale na dysharmonickou domácnost stěžuje 50% obětí dating violence. Je jistě diskutabilní usuzovat na průkaz domácího násilí na základě

několika málo otázek v dotazníku. Vzhledem k velikosti souboru je také možné, že jsou čísla na straně obětí dating violence lehce zkreslena, nicméně vzhledem k velikosti rozdílu četnosti domácího násilí v běžných rodinách a v rodinách obětí dating violence, považuji kauzalitu za průkaznou. Negativní vliv domácího násilí v rodinách mladých tedy ovlivňuje výskyt dating violence v jejich vztazích. Myslím si, že této souvislosti by měla být věnována péče. Představuje totiž další z důvodů, proč domácí násilí odhalovat a napomáhat jeho obětem se s negativními prožitky vyrovnat.

Vzhledem k výsledkům se domnívám, že výskyt dating violence v českých párech je faktem a podle toho bychom s ním také měli zacházet. Vzhledem k nedozírným následkům, které s sebou dating violence svým obětem může přinášet, je na místě se zaměřit především na preventivní programy. V první řadě se domnívám, že by bylo vhodné spustit informační kampaň o tomto fenoménu. Informovanost oběti je prvním krokem k tomu, aby si svou poniženou roli ve vztahu uvědomila a zvážila možnosti řešení. Agresor si často neuvědomuje nevhodnost svého chování. Informovanost může vést i k uvědomnění si agresora mylnost svého jednání. Preventivní programy by podle mého názoru měli být v našich podmínkách směřovány na dobu, která těsně předchází vzniku prvních vztahů. Myslím si, že nejvhodnější by bylo zařadit informace o dating violence do osnov žáků druhého stupně základních škol, optimálně do 5.-7. Třídy. Dalším krokem by mělo být zajištění určité formy krizového centra, na které by se oběti dating violence mohli obrátit s prosbou o radu a pomoc. V neposlední řadě by bylo vhodné omezit vliv některých rizikových faktorů působících na společnost. Zde mám na mysli především omezení násilí v běžně dostupných médiích, omezení televizního konzumu dětmi a dospívajícími, nabízení alternativních aktivit pro volný čas. Ačkoliv průzkum dopadl pro naše mladé páry příznivěji, než tomu bylo ve Spojených státech a Kanadě, je na místě o problematice dating violence a jeho pravděpodobném nárůstu mluvit. Podobně jako je tomu v zámoří, bychom měli nabídnout mladým preventivní informační programy, abychom se během několika málo let nedočkali nárůstu do podobné situace jako je tomu v zámoří.

5. Závěr

Dating violence je téma, které by nemělo být opomíjeno. Podobně jako ve světě není Česká republika výjimkou, kde by k násilí v mladých párech nedocházelo. Z odpovědí 7% dotázaných vyplývá, že jsou oběťmi dating violence. 15,5% respondentů vykazuje zvýšené riziko, že se v jejich vztahu nějaká z forem násilí projeví.

Oproti výsledkům zahraničních studií zaznamenáváme nižší výskyt dating violence v českých předmanželských párech, ale porovnávání výsledků je velmi obtížné a může být zavádějící. Studie se liší jak rozsahem tak některými charakteristikami cílové skupiny. Odlišnost výsledků oproti výzkumům provedených v zámoří může být dána také kulturní odlišností Ameriky a Evropy.

Zatímco 90% žen ve svých odpovědích neuvádí známky dating violence a jsou tedy skupinou v níž je dating violence velmi nepravděpodobné, v mužské populaci je takovýchto pouze 50%.

Existuje vztah mezi domácím násilím v rodinách partnerů a výskytem dating violence v jejich vztahu. 50% obětí dating violence přiznává výskyt konfliktů v jejich rodinách, zatímco v běžné populaci si na neklid v rodině stěžuje pouze 27% mladých lidí. Přímé fyzické násilí a ponižování mezi rodiči přiznává 12% běžné populace, oproti 25% u obětí dating violence.

Výsledky průzkumu ukazují, že z rizikových faktorů, které jsme pro stanovení dating violence použili jsou nejvýznamější: zkušenost strachu z fyzického násilí ze strany partnera nebo dokonce násilí jako takové, zkušenost domácích konfliktů u rodičů, nedůvěra mezi partnery a žárlení.

Násilí v mladých mileneckých párech se v České republice vyskytuje a je na naší společnosti jak se k tomuto faktu postaví. Je jistě pravdou, že v porovnání se zámořskými státy jsme v oblasti výzkumu a tím více v oblasti prevence pozadu. Byl bych rád, kdyby tato práce alespoň malým dílem přispěla k šíření povědomí o dating violence u nás.

6. Souhrn

Práce si klade za cíl přiblížit problematiku dating violence ve vztahu k domácímu násilí. Dále přináší kvantitativní výzkum dating violence v České republice a potvrzení kauzality obou jevů. Jako dating violence je označováno fyzické, sexuální a psychické násilí mezi mladými partnery, kteří nejsou v manželském svazku, ani spolu nesdílí společnou domácnost. Testovaný vzorek populace tvoří studenti pražských středních a vysokých škol ve věku od 17 do 29 let.

Výsledky ukazují výskyt násilí ve vztazích 7% dotázaných. 15,5% respondentů představuje rizikovou skupinu, ve které nelze vyloučit, že k násilí dojde.

Nerizikový vztah prožívá 90% žen a 50% mužů. Konflikty v rodině přiznává 27% respondentů. Výskyt domácího násilí v některé z forem již někdy zaznamenalo 12% dotázaných. Rodičovské konflikty uvádí 50% těch, kteří prožili nebo prožívají násilí ve svém vztahu.

V České republice se vyskytuje násilí v mladých mileneckých párech, pravděpodobně je ale výskyt nižší než v zámořských státech. Ti kteří zažili nebo zažívají projevy domácího násilí vykazují vyšší riziko stát se obětí dating violence.

7. Summary

The thesis is focused on the problematic of dating violence and its correlation to domestic violence. It bears a quantitative research of the occurrence of dating violence in Czech society and a confirmation of causality of dating violence and domestic violence. Dating violence is any intentional sexual, physical or psychological attack on one partner by the other in a dating relationship. The analytic sample of population presents a group of high school and university students studying in Prague.

The results showed that a 7% occurrence of dating violence in Czech students' relationships. 15,5% of respondents presents a higher risk of dating violence occurrence. A healthy relationship experience 90% of Czech young women and 50% of Czech young men. Conflicts in families admit 27% of respondents. Occurrence of domestic violence in some form experience 12% of answerers. Parents' conflicts state 50% victims of dating violence.

The dating violence occurs in the relationships under Czech young. The occurrence is probably lower, than in comparable population samples in US or Canada. The individuals, that have experienced some form of domestic violence are at higher risk to become a victim of dating violence.

8. Seznam použité literatury

1. ACADV, Dating violence [online]. [cit. 10.6.2007]. Dostupné z <<http://www.acadv.org/dating.html>>
2. Bílý kruh bezpečí, statistiky, domácí násilí [online]. Poslední revize 21.4.2007 [cit. 11.6.2007]. dostupné z <<http://www.bkb.cz/index.php>>
3. Center for Disease Control and Prevention, Intimate Partner Violence: Overview [online]. Poslední revize 26.8.2006 [cit. 10.6.2007]. dostupné z <<http://www.cdc.gov/ncipc/factsheets/ipoverview.htm>>
4. Co je domácí násilí a proč se o něm nemluví. Mladá Fronta Dnes, 23. 5. 2001, s. 3
5. Department of justice Canada, Dating Violence: A Fact Sheet from the Department of Justice Canada [online]. Poslední revize 27.4.2007 [cit. 10.6.2007]. Dostupné z <<http://www.justice.gc.ca/en/ps/fm/datingfs.html>>
6. FEMINISMUS.CZ, Domácí násilí [online]. Poslední revize 24.7.2002 [cit. 10.6.2007]. dostupné z <<http://www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241>>
7. Public Health Agency of Canada, Dating Violence [online]. Poslední revize 10.6.2005 [cit. 11.6.2007]. Dostupné z <http://www.phac-aspc.gc.ca/ncfv-cnivf/familyviolence/html/femdatfreq_e.html>
8. Strauss, M. A. Prevalence of Violence Against Dating Partners by Male and Female University Students Worldwide, VIOLENCE AGAINST WOMEN, Vol 10 No 7, Jul 2001 [online]. [cit. 10.6.2007]. Dostupné na <<http://pubpages.unh.edu/~mas2/ID16.pdf>>
9. University of Calgary, Youth Dating Violence [online]. Poslední revize 23.9.2002 [cit. 10.6.2007]. Dostupné z <<http://www.ucalgary.ca/resolve/violenceprevention/English/reviewprog/youthdintro.htm>>
10. PhDr. Ludmila ČÍRTKOVÁ. Domácí násilí, Policejní akademie ČR [online]. [cit. 10.6.2007]. dostupné z <<http://www.mvcr.cz/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>>

9. Přílohy

A. Dotazník – dating violence

B. Grafické znázornění výskytu dating violence v ČR

DOTAZNÍK – DATING VIOLENCE

Tento dotazník je součástí výzkumu, který se jako první zabývá monitoringem problematiky násilí mezi mladými páry v České republice (Dating violence). Budeme velmi rádi, když se do této studie zapojíte a sdělíte nám své zkušenosti. Za ochotu a Váš čas děkuje

Radovan Pock,

3.LF - UK

pohlaví: žena
 muž

věk:.....

V současné době:

- 1) mám stálého partnera / stálou partnerku.
- 2) stálého partnera / stálou partnerku nemám, ale měl jsem v minulosti. Rozešli jsme se před lety/měsíci.
- 3) stálého partnera / stálou partnerku nemám a nikdy jsem neměl/a.

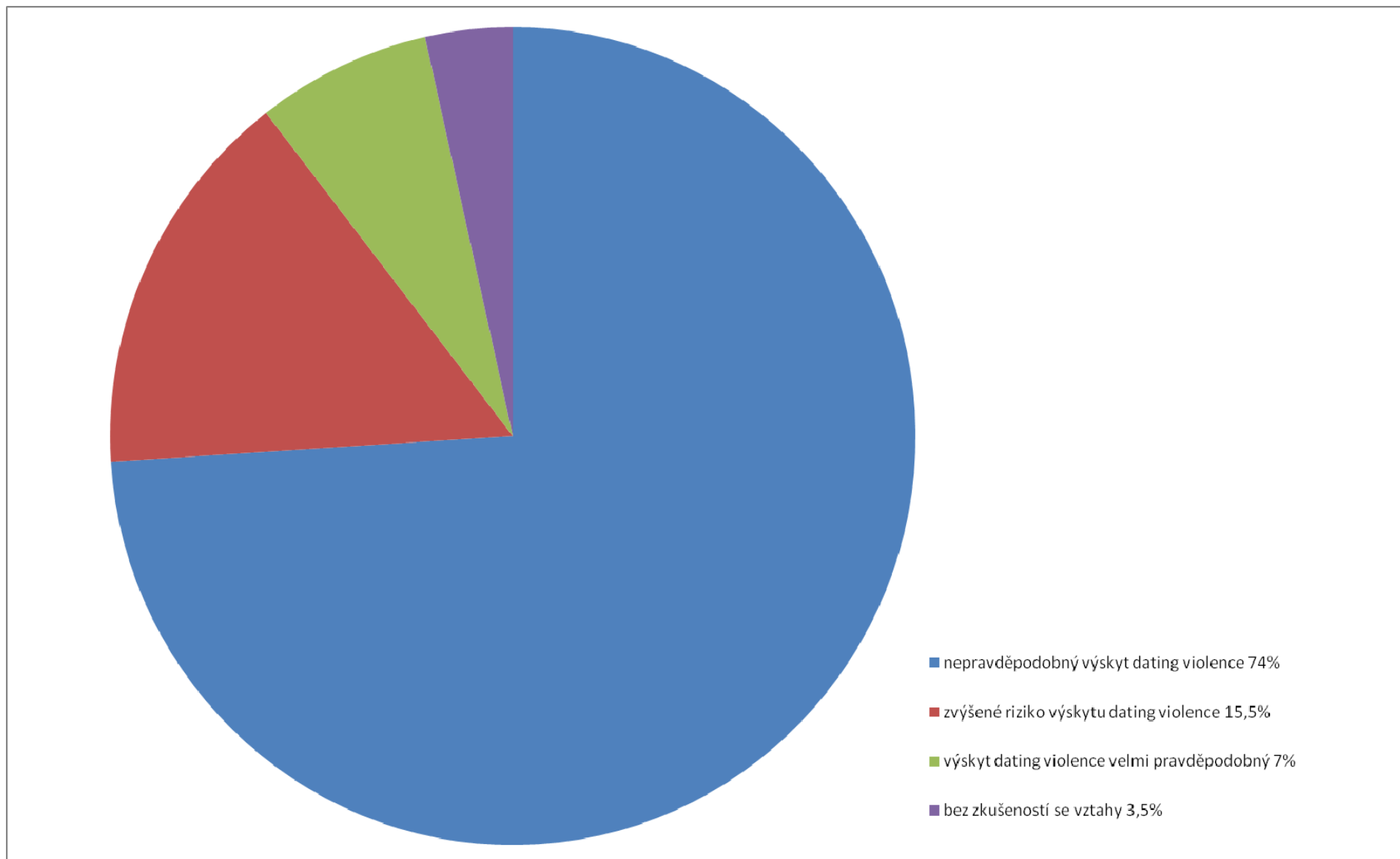
K následujícím výrokům přiřaďte číslo od 1 do 5 tak, aby vyjadřovalo Vaši zkušenost.

ANO	spíše ANO	nejsem si jist	spíše NE	NE
5	4	3	2	1

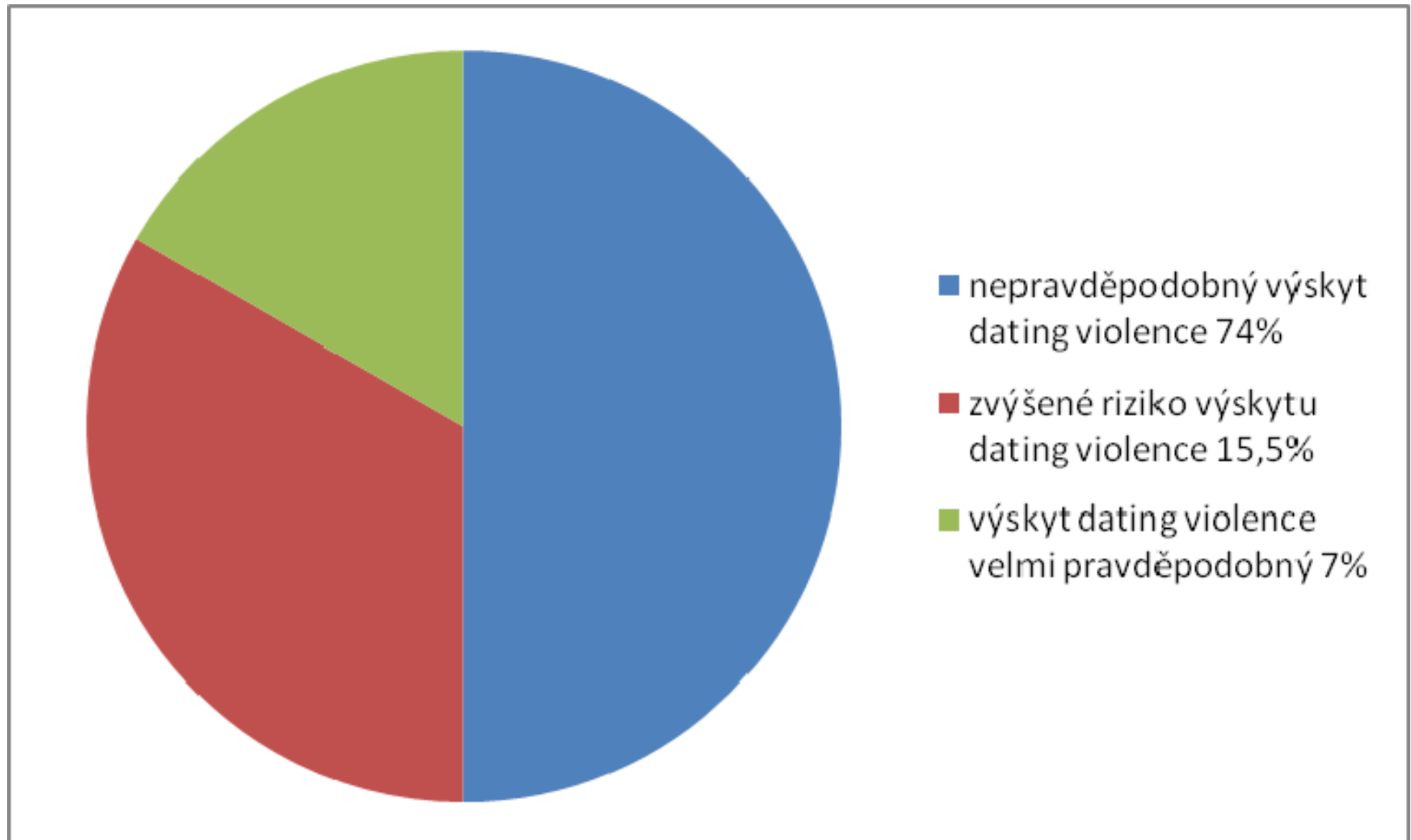
1. Už se mi stalo, že jsem se své/ho partnera/ky bál/a.
2. Partner/ka mě většinou neoslovuje křestním jménem.
3. Partner/ka mě odmítá doprovázet.
4. Partner/ka se mě snaží ovlivňovat v tom s kým se mám stýkat, o čem mluvit, kam chodit, jak se oblékat.
5. Mívám výčitky, když nejsem se svým/svou partnerem/kou.
6. Reakcí svého/své partnera/ky se občas obávám.
7. Partner/ka za mě rozhoduje.
8. Partner/ka mi nedůvěřuje.
9. Partner/ka mě častěji obviňuje z flirtu.
10. Partner/ka mě už alespoň jednou uhodil/a, strčil/a, kopl/a, nebo mi jinak fyzicky ublížil/a.

11. Moji přátelé a moje rodina neakceptují mého/moji partnera/ku a moc spolu nevychází.
12. Přátelé a rodina mého/moji partnera/ky mě neakceptují a moc spolu nevycházíme.
13. Můj/moje partner/ka žálí na mé přátele.
14. Partner/ka se mě snaží kontrolovat. Vyžaduje abych mu/jí sděloval/a kde jsem a co dělám.
15. Můj/moje partner/ka neuznává moje názory, nemá pochopení pro věci co dělám.
16. Vztah s mým/mou partnerem/kou je to nejcennější co v životě mám.
17. Můj/moje partner/ka mi v řadě věcí nerozumí, nebere mě vážně.
18. K našemu společnému večeru s partnerem/kou téměř vždy patří alkohol.
19. U mých rodičů dochází, či docházelo v minulosti k častým hádkám.
20. Jeden z mých rodičů toho druhého někdy ponižuje, nebo dokonce fyzicky napadá. Případně k tomu došlo alespoň jednou v minulosti.
21. Někdy jsem nespokojen/a se svým životem.
22. Od té doby co jsem poznal/a svého/svoji partnerku jsem ztratila své bývalé kamarády.
23. Na zlovyky ostatních nemíváme s partnerem/kou stejný názor.
24. Se svým pohlavním životem nejsem příliš spokojen/a.
25. Některé naše společné problémy mi dává partner/ka za vinu.

Graf 1 - Výskyt dating violence v ČR

Graf 2 - Výskyt dating violence v mužské populaci

Graf 3 - Výskyt dating violence v ženské populaci

